

Sakområde: Forskning och utbildning på forskarnivå samt Personal

Dokumenttyp: Riktlinjer

Beslutsfattare: Maria Knutson Wedel

Avdelning/kansli: Ledningskansliet

Handläggare: Anna Jarmar

Beslutsdatum: 2022-01-12

Träder i kraft: 2022-02-01

Giltighetstid: Tills vidare

Bör uppdateras före: 2032-02-01

Dokument som upphävs: Regler och delegationsordning för utdelning av stipendier vid SLU, Dnr SLU uf 12.29-2580/98 och SLU uf 12.29-3023/98)

Bilaga till: Beslut om Riktlinjer för stipendier

Riktlinjer för stipendier

1. Tillämpningsområde och grundläggande regler

Reglernas tillämpningsområde

Dessa regler avser huvudsakligen stipendier som betalas ut av SLU och inte av andra finansierare. Vissa avsnitt, t.ex. *Stipendiater och försäkringar* och *Förmåner*, gäller för alla stipendiater oavsett vem som betalar stipendiet. Med stipendiat avses mottagaren av ett stipendium som omfattas av dessa regler. Det som är regler inom SLU och som rektor nu beslutar om anges inom en ruta.

Reglerna gäller inte stipendier som delas ut i enlighet med förordning (2010:718) om stipendier för studieavgiftsskyldiga studenter, d.v.s. studenter från länder utanför EES och Schweiz som ska betala studieavgift. För utbetalning av sådana stipendier hänvisas till denna förordning.

Utmärkande för stipendier är att det ligger välvilliga motiv bakom och att det inte är fråga om ersättning för ett arbete eller en prestation.¹

Det är inte definierat i lag eller författning vad som utgör ett stipendium. Så här skriver Skatteverket:

Enligt allmänt språkbruk är ett stipendium ett bidrag som betalas ut till en fysisk person, och som har benefik karaktär, d.v.s. är vederlagsfritt i den mening att det inte är ersättning för arbete eller prestation som

¹ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

mottagaren har utfört för givarens räkning eller en prestation som är av direkt nytta för denna. Om en ersättning kallas stipendium eller inte gör ingen skillnad för skatteplikten. (*Vägledning Stipendier 2021*)

I 8 kap 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) återfinns den lagregel som utgör grunden för när stipendier kan utbetalas skattefritt. Stipendier som är avsedda för mottagarens utbildning är skattefria. Stipendier som är avsedda för andra ändamål är skattefria, om de inte är ersättning för arbete som har utförts eller ska utföras för utbetalarens räkning och de inte betalas ut periodiskt. Det här är något som alla som vill betala ut stipendier skattefritt måste rätta sig efter.

Regel inom SLU

SLU ska endast betala ut skattefria stipendier.

Skatteverket gör en uppdelning av stipendier i olika kategorier. Det finns dels stipendier för utbildning, dels olika stipendier för andra ändamål.

Stipendier som är avsedda att vara ett alternativ till lön eller annan form av studiefinansiering för doktorander får inte finansieras med medel från statsbudgeten. Av regleringsbrevet för SLU framgår att med *statsbudgeten* avses här dels anslag för forskning och utbildning på forskarnivå, och dels andra statliga medel som fördelas via en statlig myndighet.

2. Finansiering av stipendium

Regel inom SLU

För att ett stipendium ska kunna utbetalas av SLU från externa forskningsmedel, måste forskningsfinansiären vara införstådd med att medlen ska användas till stipendium och uttryckligen ha godkänt det. Godkännandet ska vara skriftligt och lämnas i förväg.

Som nämnts ovan får medel från statsbudgeten inte användas för att finansiera stipendium som är ett alternativ till lön för doktorander .

3. Stipendier för utbildning

Utbildningsstipendier är stipendier som delas ut för utbildning på grund-, avancerad eller forskarnivå. En s.k. postdoktor eller postdok som efter sin disputation bedriver forskning jämförs inte med en person som bedriver forskarutbildning och kan som huvudregel inte få ett stipendium för utbildning (se nedan).

Ett stipendium för utbildning får betalas ut vid ett eller flera tillfällen och får även betalas ut periodisk, t.ex. månadsvis precis som en löneutbetalning. En person som

uppbär stipendium för utbildning får även utföra visst arbete för stipendieutbetalarens räkning. Man kan dock inte bevilja en person stipendium för utbildning istället för att anställa personen. Det måste i grunden handla om att personen studerar och att en utbildningsinsats ska göras för att ett stipendium för utbildning ska kunna utdelas.

En person som uppbär stipendium för utbildning kan under vissa förutsättningar utföra avlönat arbete hos stipendieutbetalaren utan att stipendiet ska beskattas.

Detta gäller om

- det är tydligt att stipendiet inte är förenat med något krav på motprestation för utbetalarens räkning, och

-det inte finns några andra omständigheter som talar för att utbetalningen ska behandlas som annat än ett skattefritt stipendium.

Dessutom måste det avlönade arbetet vara begränsat och sidoordnat till utbildningen för att stipendiet ska vara skattefritt.² Det ska röra sig om ett mindre arbete. Exempel på arbeten som går att utföra åt utbetalaren av ett utbildningsstipendium är att en student tillfälligt jobbar som tentamensvakt eller har en sommaranställning.

En omständighet som talar för att stipendiet inte är förenat med krav på motprestation utan kan räknas som ett stipendium är att stipendiet har blivit behörigen utlyst av SLU och tillsatt i konkurrens.³

Postdok

Regel inom SLU

Huvudregeln vid SLU är att stipendier inte delas ut till postdoktorer.
--

Vad gäller postdoktorer anser Skatteverket att de inte bedriver utbildning. En följd av det blir att ett stipendium som delas ut till en postdoktor ska beskattas. SLU ska endast betala ut skattefria stipendier, vilket leder till att SLU som huvudregel inte kan dela ut ett stipendium till en postdoktor. Ett stipendium får som huvudregel därför enbart delas ut till en postdoktor om skattefrihet gäller för stipendiet enligt reglerna om stipendier till andra ändamål än utbildning.⁴ Undantag beskrivs i stycket nedan.

Postdok – stipendium för utbildning

För att räknas som student krävs att man är antagen som studerande vid SLU och bedriver högskoleutbildning. För att räknas som doktorand vid SLU måste man

² Skatteverkets ställningstagande ”Kan ett skattefritt utbildningsstipendium till doktorander kombineras med avlönat arbete för utgivaren?” dnr 131 221287-13/111.

³ Skatteverkets ställningstagande ”Kan ett skattefritt utbildningsstipendium för doktorander kombineras med avlönat arbete för utgivaren?” dnr 131 221287-13/111.

⁴ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

vara antagen till och bedriva forskarutbildning.⁵ En postdoktor är varken antagen till studier eller bedriver utbildning och kan därför regelmässigt inte anses vara en student. En postdok bör därför inte kunna få stipendium för utbildning.

Om en postdok har en handledare och därigenom får en aktiv utbildningsinsats, på samma sätt och i samma omfattning som en doktorand, och det finns en på förhand uppgjord plan för studierna, kan ett stipendium till en postdok räknas som ett stipendium för utbildning och omfattas av skattefrihet.⁶ Detta är väldigt ovanligt.

Postdok – stipendium för annat ändamål

För att ett stipendium till en postdoktor som inte får aktiv handledning ska vara skattefritt får stipendiet inte utgöra ersättning för arbete för utbetalarens räkning. Stipendieutbetalaren får inte ha några som helst prestationskrav på stipendiaten, och det stipendiaten gör ska inte vara arbete i någon mening. Stipendiet får inte heller betalas ut periodiskt d.v.s. månadsvis. Båda kriterierna (inte ersättning för arbete samt inte periodisk utbetalning) måste vara uppfyllda för att stipendiet ska vara skattefritt. Enligt Skatteverket bedöms skattefriheten för stipendium till postdok inte enligt reglerna för stipendier för utbildning (inkomstskattelagen 8 kap 5 §) utan enligt reglerna för stipendier för andra ändamål.⁷ Se texten under avsnittet Periodiskt utgående stipendier.

4. Stipendier för andra ändamål än utbildning

Regel inom SLU

SLU delar inte ut stipendier till anställda.
--

Stipendier som är avsedda för andra ändamål än utbildning är skattefria om de

- inte är ersättning för arbete som har utförts eller ska utföras för utbetalarens räkning *och* om de
- inte betalas ut periodiskt.⁸

Ersättning för arbete

SLU ska endast betala ut skattefria stipendier. Om den som betalar ut en ersättning är mottagarens arbetsgivare, uppdragsgivare eller annan som räknar med någon form av motprestation är ersättningen i princip alltid skattepliktig och kan inte kallas ett stipendium. En utbetalning kan, även om den kallas för stipendium, ges under sådana omständigheter att utbetalningen i själva verket är att betrakta som lön. Det går därför inte att betala ut stipendier till anställda vid SLU, eller till

⁵ Högskoleförordning (1993:100) 1 kap 4 §

⁶ Skatteverkets ställningstagande avseende postdok daterat 2014-02-11.

⁷ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

⁸ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

personer som har uppdrag hos SLU eller som SLU förväntar sig en prestation av. Detta eftersom risken är stor att stipendiet kommer att beskattas.

Periodiskt utgående stipendier

Ett stipendium för annat ändamål än utbildning räknas regelmässigt som skattepliktigt om det betalas ut periodiskt, d.v.s. om det betalas ut månadsvis. Av inkomstskattelagen 11 kap 47 § 2 st framgår att periodiskt understöd som utbetalas för att främja utbildning eller vetenskaplig forskning inte ska tas upp som inkomst om det betalas ut från stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund som är undantagna från skattskyldighet.

Ett stipendium för annat ändamål än utbildning är alltid skattepliktigt om det betalas ut under tre år eller längre tid.⁹ Treårsgränsen är bestämd genom rättspraxis. Att ett stipendium måste sökas på nytt hindrar inte att stipendiet ses som periodiskt utbetalt.¹⁰

Resestipendier

Ibland delas stipendier ut som är avsedda för ett speciellt ändamål t.ex. för en resa. Resestipendier är skattepliktiga om de betalas ut av SLU och har samband med mottagarens anställning vid SLU.¹¹ Pengar som SLU betalar till en anställd person ska beskattas även om pengarna är avsedda för en resa. Utbetalningen bör kallas för något annat än stipendium.

Priser och andra liknande belöningar

Om SLU delar ut ett pris eller en annan belöning till en av sina anställda anses ersättningen vara skattepliktig. För att ett pris i form av stipendium ska vara skattefritt måste det vara helt frikopplat från att utgöra ersättning för arbete för givarens räkning. Alla olika typer av ersättningar som betalas ut på grund av anställning är som huvudregel skattepliktiga som lön.¹²

Marie Curie-stipendier

Marie Curie-stipendier, en typ av forskarstipendier som utges direkt eller indirekt av EU eller Europeiska atomenergigemenskapen, är skattepliktiga. Detta framgår av 11 kap 46 § inkomstskattelagen.

Marie Curie-stipendierna är i sin helhet skattepliktiga, och till skillnad från andra stipendier är de därmed även pensionsgrundande och avgiftspliktiga (sociala avgifter). Det sista innebär att om stipendiet betalas ut av SLU, som fått medel från t.ex. EU, så betraktas stipendiet som inkomst av anställning för stipendiemottagaren och SLU är skyldig att göra skatteavdrag och betala

⁹ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*, RÅ 1974 A 529 och RÅ 1988 not. 626.

¹⁰ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*, RÅ 1968 ref. 1 och RÅ 1972 Fi 905.

¹¹ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

¹² Skatteverkets ställningstagande ”Kan ett skattefritt utbildningsstipendium för doktorander kombineras med avlönat arbete för utgivaren?” dnr 131 2212287-13/111.

arbetsgivaravgifter. Om stipendiet betalas ut av ett utländskt organ betraktas det som inkomst av annat förvärvsarbete för stipendiemottagaren och denne ska själv betala egenavgifter.¹³

5. Stipendiater och försäkringar

Stipendier, med undantag av Marie Curie-stipendier, ger inte några sociala förmåner. Stipendium är därför en försörjningsform som ger dålig social trygghet. Stipendier är t.ex. inte sjukpenning- eller pensionsgrundande.

Doktorander

SLU har en samlingsförsäkring hos Kammarkollegiet, som avser att delvis motsvara sjuk- och föräldraförsäkring, för alla SLU:s doktorander som försörjer sig på stipendium. En doktorand kan få försäkringsersättning vid frånvaro från studierna på grund av sjukdom, föräldraledighet och tillfällig föräldraledighet. För att försäkringsersättning ska utgå krävs en längre tids frånvaro från studierna. Läs på Kammarkollegiets hemsida för mer information.

Alla doktorander och andra studenter som är antagna av SLU och bedriver utbildning omfattas av den allmänna studentförsäkringen Personskadeförsäkring för studenter. Försäkringen gäller endast under skoltid och vid direkt resa till och från platsen för utbildningen. Om man stannar längs vägen för att t.ex. uträtta ett ärende så gäller försäkringen inte under resvägen. Försäkringsersättning kan utgå vid personskador genom olycksfall. Försäkringen gäller bara i Sverige. Läs på Kammarkollegiets hemsida för mer information.

SLU har tecknat samlingsförsäkringen Försäkring för utländska besökare hos Kammarkollegiet. Försäkringen omfattar bl.a. utländska doktorander som är antagna av SLU och bedriver forskarutbildning. Försäkringen ger försäkringsskydd i fler situationer än vad Personskadeförsäkring för studenter gör. Försäkringen gäller dygnet runt inom Sverige. Om personen har ett s.k. Schengen-visum gäller försäkringen inom hela Schengen. Läs på Kammarkollegiets hemsida för mer information.

Postdoktorer

Försäkring för utländska besökare omfattar även utländska postdoktorer, så länge den aktuella personen inte ska vara postdoktor vid SLU under längre tid än två år. Försäkringen gäller dygnet runt inom Sverige. Om den försäkrade personen har ett s.k. Schengen-visum gäller försäkringen dygnet runt inom Schengen. För en postdok med längre vistelsetid vid SLU än två år bör den mottagande institutionen teckna en individuell försäkring hos Kammarkollegiet.

¹³ Prop 1996/94:173 s 48-49.

6. Smitta

Ett stipendium får inte utgöra ersättning för arbete. Det finns risk att tidigare arbete hos SLU kan medföra att ett efterföljande stipendium som utbetalas av SLU "smittas" av den tidigare anställningen. Att stipendiet smittas innebär att det av Skatteverket bedöms som ersättning för utfört arbete och ska beskattas, att sociala avgifter ska betalas etc.

Arbete före stipendiefinansierad tid

Regel inom SLU

För att minimera risken för smitta ska man inte betala ut stipendium till någon som är anställd vid SLU eller har varit anställd vid SLU, om personens anställning på något sätt angränsar till vad personen ska göra som stipendiat.

Om SLU ska betala stipendium till en postdok som tidigare har varit anställd vid SLU, anses stipendiet i princip vara smittat av anställningen oavsett syftet med stipendiet. Stipendiet ska därför beskattas. SLU bör därför som regel inte betala stipendium till postdoktorer som tidigare har varit anställda vid SLU.

Arbete efter stipendiefinansierad tid

Vad gäller stipendier för utbildning på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå föreligger normalt inte risk att stipendiet smittas av efterföljande arbete.

När det handlar om en postdok ska man undvika anställning i anslutning till tid som är stipendiefinansierad av SLU. För en postdok är det stor risk att arbetsuppgifterna har liknande art under tiden som personen är stipendiat respektive anställd. Risken för smitta är markant.

7. Konsekvenser

Vanligen avgörs frågan om beskattning i efterhand av Skatteverket. SLU är skyldigt att i efterhand betala arbetsgivaravgifter och stipendiaten är skyldig att i efterhand betala inkomstskatt, om Skatteverket gör bedömningen att ett stipendium är förtäckt lön eller periodiskt understöd. Skattetillägg tillkommer för stipendiaten och tilläggsavgifter för SLU. Samtliga ekonomiska konsekvenser för SLU ska täckas av den institution eller fakultet som beslutade om stipendieutbetalningen.

Om Skatteverket beslutar att stipendiet betraktas som lön kan även arbetsrättsliga konsekvenser eller skadestånd göras gällande av stipendiaten eller fackliga organisationer. T.ex. kan stipendiaten i vissa fall yrka på tillsvidareanställning.

8. Vem beslutar om utdelning av stipendium?

Det är prefekten vid den institution som tar emot en stipendiat som beslutar om stipendium. Om ett stipendium finansieras med forskningsmedel som har tilldelats flera institutioner gemensamt är det istället lämpligt att dekan beslutar om stipendiet.

Regel inom SLU

Stipendier till doktorander ska endast delas ut av SLU efter utlysning och i konkurrens.

När ett stipendium delas ut efter utlysning och i konkurrens, är det ofta tydligt att det rör sig om ett stipendium utan krav på motprestation från stipendiaten.¹⁴ Observera dock att det även finns andra krav för att ersättningen ska anses vara ett stipendium och inte en skattepliktig ersättning.

9. Ett stipendiums storlek

Det är viktigt att en doktorand som har tilldelats stipendium av SLU ska kunna försörja sig på stipendiet. Ett stipendium till en doktorand ska därför i storleksordningen ungefär motsvara vad en anställd doktorand får utbetalat i lön efter att skatt har dragits.

10. Förmåner

SLU kan skattefritt ge stipendiater sådana personalförmåner som är skattefria för anställd personal.

Skatteverkets rättsenhet har besvarat en fråga från SLU angående om stipendiedoktorander kan få vissa ersättningar och förmåner.¹⁵ Enlig Skatteverket kan SLU skattefritt ge stipendiedoktorander vissa förmåner som omfattar anställd personal såsom julklapp, motionsförmån och terminalglasögon. Endast skattefria förmåner kan ges.

Regel inom SLU

En stipendiat som ingår i en arbetsgrupp bör få samma skattefria personalförmåner som andra i gruppen.

Skatteverket skriver att traktamentesersättning kan betalas ut till en stipendiat om traktamentet inte utgör ersättning för utfört arbete. Det får endast röra sig om den skattefria delen av traktamentet och vara mindre omfattande, annars är risken stor

¹⁴ Skatteverket Vägledning *Stipendier 2021*.

¹⁵ Svar på frågorna, SLU.ua.2016.1.1.2-1541.

att Skatteverket i efterhand anser att traktamentet är ersättning för arbete. I sådant fall smittas stipendiet som SLU betalar ut, se ovan under rubriken Smitta.

Om SLU betalar en stipendiedoktorands hyra, kan det normalt ses som ett stipendium från lärosätet. Om bostaden/hyran tillhandahålls av SLU som ersättning för utfört arbete vid sidan av doktorandstudierna (stipendiaten får bostad/hyra istället för lön eller arvode) så uppkommer en bostadsförmån som måste beskattas.¹⁶ Glöm inte att statliga medel inte får användas till stipendieutbetalning.¹⁷

Dokumentet ”Checklista för stipendier som delas ut av SLU” är bilaga till dessa riktlinjer.

¹⁶ Svar på frågorna, SLU.ua.2016.1.1.2-1541.

¹⁷ SLUs regleringsbrev 2021.

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Ledningskansliet
Anna Jarmar

CHECKLISTA
2022-01-12

SLU ID: SLU.

Checklista för stipendier som delas ut av SLU

Tas stipendiemedlen från SLU:s statsanslag eller externa medel som SLU har fått från en statlig finansiär?

Om JA-> Stipendiet får inte delas ut eftersom statliga medel inte får användas till stipendieutbetalning. Läs Riktlinjer för stipendier.

Är stipendiet utlyst i konkurrens?

Om JA -> Bra! Stipendier till doktorander ska bara delas ut av SLU efter utlysning och i konkurrens.

Rör det sig om ett utbildningsstipendium för grundutbildning, avancerad utbildning eller studier på doktorandnivå?

Om JA -> Huvudregeln är att sådana stipendier får delas ut av SLU.

Rör det sig om ett stipendium till en postdoktor?

Om JA -> Huvudregeln är att stipendiet inte får delas ut av SLU eftersom det är stor risk för beskattning. Läs Riktlinjer för stipendier.

Ska stipendiet delas ut som ersättning för arbete eller en utförd prestation?

Om JA-> Utbetalningen ska beskattas och delas ut som lön istället för som stipendium. Läs Riktlinjer för stipendier.

Är stipendiaten anställd vid SLU eller har varit det tidigare?

Om JA-> Huvudregeln är att stipendier inte ska delas ut till anställda eftersom stipendiet "smittas" av löneutbetalning och ska beskattas. Läs Riktlinjer för stipendier.

Läs igenom SLU:s Riktlinjer för stipendier innan ni beslutar om utdelning av ett stipendium. Där tas fler situationer upp än här i checklistan.